

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

KIRJANPITO-OHJELMAN VALINTA

Case: Nastolan Forest Huolto Oy

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Tradenomikoulutus
Taloushallinto
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Markus Koistinen

Lahden ammattikorkeakoulu
Tradenomikoulutus

KOISTINEN, MARKUS:

Kirjanpito-ohjelman valinta
Case: Nastolan Forest Huolto Oy

Taloushallinnon opinnäytetyö

35 sivua

Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Nastolan Forest Huolto Oy:n kanssa. Opinnäytetyön aiheena on kirjanpito-ohjelman valinta Nastolan Forest Huolto Oy:lle. Opinnäytetyö käsittelee Nastolan Forest Huolto Oy:n tarvetta uudelle kirjanpito-ohjelmalle ja sen valintaprosessia. Työssä käydään läpi prosessin eri vaiheet alkusuunnittelusta ohjelmistoihin tutustumiseen sekä lopulta sopivimman kirjanpito-ohjelman valintaan.

Opinnäytetyön teoriaosuus antaa johdatuksen taloushallintoon kirjanpidon näkökulmasta. Lisäksi teoriaosuudessa käsitellään joitakin alaan liittyviä termejä ja konsepteja.

Opinnäytetyön lähdeaineisto on peräisin alan kirjallisuudesta, Internet-julkaisuista sekä puhelin-, sähköposti- ja muista haastatteluista. Tutkimuksen tulokset pohjautuvat kirjanpito-ohjelmien esittelyihin sekä demokäyttöön.

Projektin empiirinen osuus alkaa kartoittamalla kirjanpito-ohjelmatarjontaa Suomen markkinoilla. Ohjelmistot on rajattu seitsemään lupaavimpaan kandidaattiin, joista on karsittu pois ohjelmia, jotka eivät vastaa yrityksen odotuksia hintansa tai ominaisuuksiensa puolesta.

Sopivimman kirjanpito-ohjelman valinta on tehty yhteispäätöksessä Nastolan Forest Huolto Oy:n johdon kanssa aluksi asetettujen raamien perusteella. Valittu ohjelma osoittautui toimivimmaksi sekä mukautuvaisimmaksi kaikista ehdokkaista.

Asiasanat: kirjanpito, kirjanpito-ohjelma, pilvipalvelu, ostoreskontra, myyntireskontra, taloushallinto

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimusongelma	2
1.2	Tutkimusmenetelmät	2
1.3	Tutkimuksen rakenne	3
2	TALOUSHALLINTO	4
2.1	Kirjanpito	5
2.1.1	Kirjanpitovelvollisuus	5
2.1.2	Kirjanpidon merkitys yritykselle	6
2.1.3	Kirjanpitoaineisto	6
2.2	Tilinpäätös	7
2.2.1	Tilinpäätöksen jälkeen	9
2.2.2	Kirjanpitoaineiston säilyttäminen	10
2.2.3	Sähköinen arkistointi	10
2.3	Ohjelmistotyypit	11
2.3.1	Paikallisesti asennetut ohjelmistot	11
2.3.2	Serverille asennetut ohjelmistot	12
2.3.3	Pilvipalvelut	12
3	UUDEN OHJELMISTON HANKINTA	14
3.1	Hankinnan valmistelu	15
3.2	Ohjelmistoratkaisun ja toimittajan valinta	16
3.3	Valvonta	18
3.4	Viimeistely	18
3.5	Käyttöönotto	18
4	KIRJANPITO-OHJELMAN VALINTA	20
4.1	Yritysesittely – Nastolan Forest Huolto Oy	20
4.2	Projektin tavoitteet	21
4.2.1	Taloushallinnon historia ja nykytila Nastolan Forest Huolto Oy:ssä	22
4.2.2	Miksi uusi kirjanpito-ohjelma?	23
4.2.3	Uuden ohjelman valintakriteerit	23
4.3	Ohjelmistotarjonta	25
4.3.1	Kartoitus	25
4.3.2	Ohjelmistoesittelyt	25

4.3.3	Esittelyjen jälkeen	26
4.3.4	Ohjelmien karsinta	27
4.3.5	Jatkovertailu	27
4.3.6	Liitäntä KoneFuturiin	28
4.4	Linkitysratkaisut	29
4.4.1	Tapaus 1: Nastolan Forest Huolto Oy:n nykytilanne	30
4.4.2	Tapaus 2: Maestron tarjoama ratkaisu	31
4.4.3	Tapaus 3: Maestron räätälöity ratkaisu	32
4.5	Johtopäätökset	33
5	YHTEENVETO	34
	LÄHTEET	36

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee kirjanpito-ohjelman valintaa pk-yritykselle ja vastaa seuraaviin kysymyksiin: Miten valita oikea ohjelma kymmenien mahdollisten ehdokkaiden joukosta? Mitä ottaa huomioon ohjelmaa valitessa ja mitkä asiat vaikuttavat lopulliseen valintaan?

Nastolan Forest Huolto Oy on vuonna 1990 perustettu metsä-, maansiirto- ja maatalouskoneiden huolto- sekä korjaustoimintaa harjoittava yritys. Yrityksen kirjanpitoa on tehty jo yli kymmenen vuoden ajan samalla kirjanpito-ohjelmalla. Ohjelma on vanhentunut jo siinä määrin, että sitä ei enää kehitetä aktiivisesti, eikä tukeakaan ole helposti tarjolla.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa Forest Huoltoa löytämään uusi kirjanpito-ohjelma, mikä edesauttaisi kirjanpidon työmäärän vähentymistä sekä koko prosessin nopeuttamista. Lisäksi uuden ohjelman avulla olisi tarkoitus saada helpommin kirjanpidon raportteja sekä tunnuslukuja yrityksen johdolle. Tähän saakka kaikki on hoidettu manuaalisesti, mikä on ollut turhan työlästä ja aikaa vievää.

Opinnäytetyössä käytetty alan kirjallisuus ja Internet-lähteet muodostivat suuren osan teoriaosuudesta. Lähteistä on lainattu tekstin lisäksi kuvioita, jotka havainnollistavat joitakin tekstin osa-alueita.

Tätä aihetta on aikaisemmin käsitelty muun muassa Lahden ammattikorkeakoulun opiskelija Hanna Vaattovaaran opinnäytetyössä *Kirjanpito-ohjelmiston muutos tilitoimistossa (2011)*. Vaattovaara päätyi tutkimuksessaan valitsemaan Econet Pron kyseessä olleen tilitoimiston kirjanpito-ohjelmaksi. Hänen valintaansa vaikuttaneita syitä olivat esimerkiksi kohtuullinen hinta, tunnettu ohjelmatoimittaja, perinteinen paikallisesti asennettava ohjelmisto sekä ohjelman monipuolisuus. Tässä työssä ilmenee joitakin samoista kriteereistä ohjelman valinnan suhteen.

1.1 Tutkimusongelma

Useat yritykset, niin pienet kuin suuretkin, ovat ulkoistaneet kirjanpitoonsa tilitoimistoon. Nastolan Forest Huolto Oy:n johto on halunnut pitää oman yrityskirjanpitäjän ja koko taloushallinnon itsellään. Tutkimusongelma työssä on käytössä olevan kirjanpito-ohjelman vanhentuminen sekä tutkimuskysymyksenä: Mikä on kustannustehokas ja toimiva kirjanpito-ohjelmaratkaisu Nastolan Forest Huolto Oy:lle?

Kysymykseen vastataan empiriaosuudessa, jossa vertaillaan seitsemää potentiaalista kirjanpito-ohjelmaa hintojensa sekä ominaisuuksiensa puolesta. Kirjanpito-ohjelmien valintaprosessissa otetaan huomioon Forest Huollon johdon antamat raamit sekä kirjanpitäjän esittämät toiveet ohjelman suhteen.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus perustuu haastatteluihin, ohjelmistotoimittajien ohjelmaesittelyihin sekä alan kirjallisuuteen ja Internet-artikkeleihin. Tutkimusmenetelmä on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus.

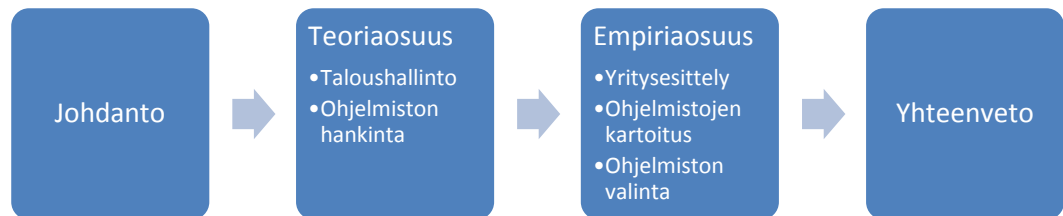
Haastateltavina työtä varten olivat Nastolan Forest Huolto Oy:n kirjanpitäjä, ekonomi Lassi Mäkinen sekä FuturSoft Oy:n ja Mediamastro Oy:n ohjelmistoesitysvastaavat. Haastatteluissa käsiteltiin tutkimuksen eri osa-alueita taloushallinnon yleiskuvasta ohjelmistojen hankkimisen tekniseen puoleen.

Ohjelmatoimittajien esittelyistä osa pidettiin etäesityksinä puhelimen ja tietokoneen välityksellä ja osa lähiesityksinä. Esittelyt olivat oleellinen osa kirjanpito-ohjelmien vertailussa.

Saadut tarjoukset ohjelmistoista olivat varsin kattavia, mutta silti ohjelmatoimittajilta oli kysyttävä lisäkysymyksiä sähköpostitse. Toimittajat vastasivat pääasiassa hyvin kysymyksiin, mutta kaikkea toivottua tietoa ei saatu näidenkään perusteella.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkimus on jaettu viiteen pääotsikkoon: Johdanto, Taloushallinto, Uuden ohjelmiston käyttöönotto, Kirjanpito-ohjelman valinta ja Yhteenveto. Varsinainen tutkiva osuus on otsikon ”Kirjanpito-ohjelman valinta” alla.

Kuvio 1: Opinnäytetyön rakenne

Taloushallinto-osion alla käsitellään yritysten kirjanpitovelvollisuutta, kirjanpidon merkitystä yritykselle ja kirjanpitoaineiston paperiseen sekä sähköiseen säilyttämiseen liittyvää lainsäädäntöä. Lisäksi kerrotaan tilinpäätökseen liittyvistä seikoista ja kirjanpito-ohjelmatyypeistä.

Teoriaosuuteen kuuluu myös ohjelmiston hankintaa käsittelevä luku, jossa käydään läpi uuden ohjelmiston hankinta prosessina, perustuen opaskirjaan *Tietojärjestelmän hankinta (Talentum 2005)*. Prosessi on jaettu neljään vaiheeseen: valmistelu, valinta, valvonta ja viimeistely. Lisäksi luvussa kerrotaan lyhyesti ohjelman käyttöönotosta.

Empiriaosuudessa kerrotaan aluksi Nastolan Forest Huolto Oy:n sekä yrityksessä harjoitetun taloushallinnon historiasta ja nykykäytännöstä. Sen jälkeen siirrytään pohtimaan syitä uuden kirjanpito-ohjelman hankintaan sekä tarkastellaan markkinoilla olevia ohjelmia ja niiden niiden potentiaalia mahdolliseksi valinnaksi Forest Huollolle.

Opinnäytetyön lopuksi päädytään valitsemaan kirjanpito-ohjelma, joka vastaa parhaiten johdon sekä kirjanpitäjän näkemystä Nastolan Forest Huolto Oy:tä eniten hyödyttävästä ohjelmasta. Valittua ohjelmaa voidaan laajentaa osa kerrallaan tulevaisuudessa vastaamaan toisten taloushallinnon osa-alueiden tarpeisiin.

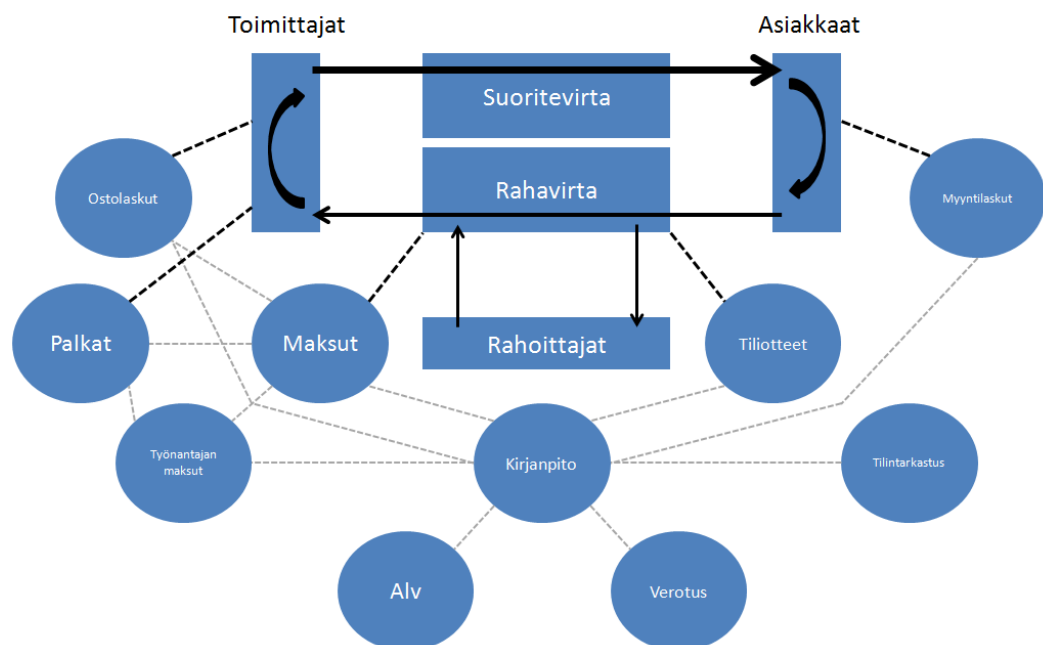
2 TALOUSHALLINTO

Yrityksen taloushallinto on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Taloushallinnon tehtävänä on huolehtia yrityksen taloudesta ja rahan riittävydestä, jotta yritys voi mahdollisimman hyvin keskittyä ydintoimintaansa.

Taloushallinto tuottaa lisäksi johdolle päätöksenteon avuksi raportteja sekä vastaa lakisääteisten velvoitteiden hoitamisesta. Taloushallinnosta pyritään saamaan yhä enemmän tietoa tulevaisuudensuunnittelun pohjaksi.

Taloushallintoon kuuluu paljon erilaisia toimintoja. Niitä ovat kirjanpidon lisäksi esimerkiksi osto- ja myyntireskontrat, yrityksen rahaliikenne, palkanlaskenta ja viranomaisilmoitukset.

Kirjanpitoa voisi kutsua taloushallinnon ydintoiminnaksi, johon kerätään tietoa muilta taloushallinnon osa-alueilta. Saatu tieto jalostetaan sekä yritysjohton että muiden tahojen tarpeita vastaavaksi. Yritysjohdolle tärkeintä on, että tieto on mahdollisimman tarkkaa ja ajantasaista. (Mäkinen & Vuorio 2002, 86.)

Kuvio 2: Taloushallinnon toiminnot yrityksen rahavirran eri vaiheissa (Mäkinen & Vuorio 2002, 85.)

Kuviossa 2 on esitetty taloushallinnon osa-alueet ja rahan liikkuminen yrityksessä. Yrityksen rahavirta kulkee asiakkailta ja rahoittajilta yritykselle ja yrityksestä toimittajille sekä takaisin rahoittajille. Yrityksen kuluja rahavirrassa ovat palkat, työnantajamaksut ja mahdolliset muut maksut.

Kirjanpidon kautta saadaan selville paljonko alv- ja muita maksuja täytyy maksaa verottajalle. Kirjanpito sitoo kaikki yrityksen taloushallinnon palaset yhteen. Kirjanpidosta saadaan tietää yrityksen kannattavuus. Tilintarkastuksessa tarkastetaan yrityksen hallinto ja kirjanpito.

2.1 Kirjanpito

Kirjanpito perustuu laskennallisen lopputuloksen saamiseen tositteiden kirjaamisella omaan laskentajärjestelmään. Siihen sisältyy tuotot, kulut, omaisuus, omat varat ja velat. Kirjanpito on yrityksen taloudellinen päiväkirja. (*Kirjanpidon ABC 2011.*)

Kirjanpito hoidetaan nykyään erilaisilla tietojärjestelmillä, joista saadaan tuloslaskelma, tase ja tilinpäätöksen liitetiedot. Ohjelmista saadaan myös erilaisia raportteja, kuten esimerkiksi budjettiseuranta. Varsinkin pienet ja keskisuuret yritykset ovat ulkoistaneet kirjanpitonsa tilitoimistojen tehtäväksi.

2.1.1 Kirjanpitovelvollisuus

Kaikki liike- tai ammattitoiminnanharjoittajat ovat kirjanpitovelvollisia. (*KPL 1336/1997, 1:1§.*)

Liiketoimia harjoittavien lisäksi kirjanpitovelvollisia ovat muun muassa yhdistykset, säätiöt sekä uskonnolliset yhdyskunnat. Poikkeuksina ovat tosin julkisyhteisöt, Pohjoismaiden investointipankki, Pohjoismaiden projektivientirahasto ja maatilatalouden harjoittajat, mikäli kyseessä ei ole yhtiömuodossa harjoitettu toiminta. (*KPL 1336/1997, 1:1§; Lindfors 2010, 12.*)

2.1.2 Kirjanpidon merkitys yritykselle

Sen lisäksi, että laki vaatii yrityksiä pitämään kirjanpitoa, se on myös välttämätön tiedonlähde yritykselle ja sen johdolle. Kirjanpito on prosessi, joka luo perustan tuloslaskelman ja taseen muodostumiselle.

Tuloslaskelmassa tuotoista vähennetään menot, ja nähdään yrityksen kannattavuus vähintäänkin vuosittaisella tasolla. Taseesta sen sijaan selviää muun muassa yrityksen omaisuus ja sen kehitys. Nämä kaksi laskelmaa täydentävät toisiaan, ja niistä muodostuu tilinpäätöksen runko.

Yrityksissä seurataan yleisesti tuloslaskelmaa kuukausitasolla. Mitä nopeammin tuloslaskelma on johdon käytettävissä, sitä nopeammin tiedetään miten yrityksen kulunut kuukausi on mennyt. Näin voidaan tehdä pikaisia päätöksiä mahdollisten muutosten suhteen.

Useimmiten yrityksen johdolle ei enää riitä pelkkä tuloslaskelma ja tase, vaan he vaativat erilaisia raportteja, joista ilmenee yksityiskohtaista tietoa yrityksen toiminnoista. Yksi tärkeimmistä raporteista on budjetti ja sen toteuman vertailu.

2.1.3 Kirjanpitoaineisto

Kirjanpidon tositteet muodostuvat liiketapahtumista, joita ovat muun muassa ostaja- ja myyntilaskut sekä niiden suoritukset. Yleensä yritykset pitävät erillistä ostoreskontraa, johon kirjataan ostolaskut ja niiden suoritukset. Myyntireskontra muodostuu myyntilaskuista ja niiden suorituksista.

Nykypäivänä ei voida enää puhua vain paperisista tositteista, sillä laskuliikenne on paljolti sähköistä. Paperittomista konttoreista on puhuttu jo parin vuosikymmenen ajan, mutta todellisuudessa se on vieläkin vasta käsitteen tasolla. Täysin paperitonta toimistoa ei varmasti nähdä vielä lähivuosina, mutta suunta siihen päämäärään on jo otettu. Suuremman kokoluokan yritykset ovat tällä saralla kehittyneet jo pidemmälle; pk-yritykset tulevat perässä.

Vakiintunut käytäntö oli – ja joissain tapauksissa on vieläkin – että yrityksen edustaja vie kuukauden loputtua paperisen kirjanpitoaineiston tilitoimistoon

työstettäväksi. Tilitoimistossa sitten laadittiin aineiston pohjalta kuukauden kirjanpito. Usein tiedot tulivat yritykseen varsin myöhään.

Nykyään tämä käytäntö on siirtynyt pääosin sähköiseksi. Yrityksellä voi olla käytössä jaettu verkkoyhteys kirjanpitoaineistoon. Yritys voi esimerkiksi itse hoitaa osto- ja myyntireskontran, minkä jälkeen tilitoimisto jalostaa aineiston kirjanpidoksi.

Sähköisyys on luonut mahdollisesta tilitoimiston vaihdoksesta vaikeahkon prosessin. Ennen riitti vain, että vei paperinipun uuteen toimistoon, kun nyt täytyy ottaa huomioon, että toimistolla olisi sama kirjanpito-ohjelma kuin yrityksellä. Jos ohjelma on eri, niin vaihdos aiheuttaa vaivaa yritykselle.

2.2 Tilinpäätös

Kunkin tilikauden lopuksi kirjanpitovelvollisen on laadittava tilinpäätös. Aikaa sen laatimiselle on annettu neljä kuukautta tilikauden päättymisestä.

”Jaksotukset tarkoittavat tuloslaskelmaerien jakamista oikein tilinpäätöksen kohteena olevalle kaudelle – tilikaudelle, kuukaudelle yms. Tavoitteena on laskea toiminnan tulos jakson aikana. Kauden suoritetuloja vastaavat menot kohdistetaan samalle kaudelle.” (Mäkinen 2003, 14.)

Tilinpäätöksen täytyy sisältää seuraavat asiat:

- *tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase*
- *tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma*
- *rahoituslaskelma, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana*
- *taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot*
(KPL 1336/1997, 3:1, 5§.)

Pienet kirjanpitovelvolliset saavat helpotuksia tilinpäätöksen laatimisessa. Niiden ei muun muassa tarvitse laatia rahoituslaskelmaa eikä toimintakertomusta. Pienyrityksessä myös poistojen tekeminen on yksinkertaisempaa.

Kirjanpitolainsäädännön edellyttämät liitetiedot ovat myös lyhyemmät. (Lindfors 2010, 91.)

Kuvio 3: Tilinpäätöstyön kulku ja menetelmät (Mäkinen 2003, 14.)

Kirjanpitolaki (1336/1997, 9:2§) erottaa liiketoiminnan harjoittajan pieneksi kirjanpitovelvolliseksi, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi seuraavista rajoista:

- *liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 €*
- *taseen loppusumma 3 650 000 €*
- *palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä*

Tasekirjalla on omat muotovaatimuksensa, jotka ovat pienelle kirjanpitovelvolliselle hieman helpommat. Huomioitavaa on, että tasekirjan on

aina oltava paperitulosteena, vaikka kaikki muu tieto löytyisikin sähköisestä lähteestä. Tasekirjan sivut täytyy olla numeroitu.

Tasekirja on sidottu kirja, jossa on oltava:

- *määrämuotoinen tuloslaskelma*
- *määrämuotoinen tase*
- *rahoituslaskelma (ei pakollinen pienillä kirjanpitovelvollisilla)*
- *liitetiedot*
- *toimintakertomus (ei pakollinen pienillä kirjanpitovelvollisilla)*
- *päiväys ja allekirjoitus*
- *luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tieto niiden säilytystavoista*
- *luettelo tositteiden lajeista ja tieto niiden säilytystavoista*
- *tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä (ei pakollinen toiminimessä ja ns. pienessä yhtiössä)*
(Kirjanpidon ABC 2011.)

”Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (oikea ja riittävä kuva). Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.”
(KPL 1336/1997, 3:2§.)

2.2.1 Tilinpäätöksen jälkeen

”Yhteisössä ja säätiössä on valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus sen mukaan kuin tässä laissa ja muualla laissa säädetään.” (TTL 459/2007 2:2§.)

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- *taseen loppusumma ylittää 100 000 €*
- *liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 €*
- *palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä*
(TTL 459/2007 2:2§.)

2.2.2 Kirjanpitoaineiston säilyttäminen

”Kirjanpitokirjat ja käyttöaika koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä siten järjestettynä, että tietojenkäsittelyn suorittamistapa voidaan vaikeuksitta todeta.” (KPL 2:10§.)

Kirjanpitoaineiston säilyttäminen on säädetty Kirjanpitolaisissa (KPL). Tästä syystä ajatellaan, että tiedot pitäisi säilyttää vain verottajan takia; ainahan on mahdollista, että kohdalle osuu verotarkastus. Tosiasiassa arkistoista voi olla itse yritykselle odottamatonta hyötyä, sillä tilanteen vaatiessa on helppo löytää tietoja vanhoista liiketapahtumista.

Mikäli yritys säilöö kirjanpitoaineistonsa paperisena, ne on aivan aiheellista tuhota säilytysajan ummetessa jo vähintäänkin tilan säästämisen takia. Harvassa ovat sellaiset tapaukset, joissa tarvitsisi yli kymmenen vuotta vanhaa aineistoa. Huomioitavaa on, että aineisto ei tuhottaessa kuitenkaan joudu väärin käsiin, joten tuhoamisen on oltava perusteellista. Paperin silppuaminen tai polttaminen ovat tehokkaita keinoja.

On olemassa myös yrityksiä, jotka ovat erikoistuneet arkistojen tuhoamiseen. Varsinkin jos tuhottavaa on paljon tai yrityksellä ei ole mahdollisuutta tuhota niitä omin avuin, niin se voi turvautua tuhoamispalveluun. Yksi tällainen palveluntarjoaja on esimerkiksi STSP eli Suomen Työsuojelupalvelut Oy.

2.2.3 Sähköinen arkistointi

Pilvessä toimivien kirjanpito-ohjelmien toimittajat tarjoavat sähköistä arkistointipalvelua. Kyseessä on verkon yli käytettävä arkisto, johon pääsee käsiksi käyttäjätunnuksella ja salasanalla – käytäntö muistuttaa sähköpostipalvelujen toimintatapaa.

Tarve fyysiselle tallennustilalle vähenee tämän palvelun myötä, puhumattakaan huomattavista säästöistä tulosteiden sekä mappien suhteen. Kaikki sama tieto löytyy verkosta – kaiken lisäksi helpommin sekä nopeammin.

Sähköiseen arkistointiin sisältyy luonnollisesti säädöksiä, mutta se myös tuo mukanaan jonkinasteisia vapauksia käyttäjälleen. Sähköinen arkistointi mahdollistaa muun muassa sen, että tallenteiden varsinainen sijainti voi olla aivan toisessa maassa. Vaatimuksena tosin on se, että maa kuuluu Euroopan Unioniin, ja että aineistoon on reaalitietoinen tietokoneysteys. (Lindfors 2010, 122.)

Ei-paperisen arkistoinnin voi toki hoitaa paikallisestikin. Tässä tapauksessa aineiston on sijaittava vähintään kahdessa eri fyysisessä sijainnissa CD-levyllä tai muulla kertatallenteisella tietovälineellä. Tasekirja on kuitenkin säilytettävä lisäksi paperisena versiona, oli tilanne mikä tahansa. (Lindfors 2010, 122-123.)

Lisäksi Kirjanpitolaissa sanotaan seuraavasti: ”*Tositteet ja kirjanpitomerkinnot saadaan tehdä koneelliselle tietovälineelle kirjanpitovelvollisen tarvittaessa selväkieliseen kirjalliseen muotoon saatettavalla tavalla*” (KPL 1336/1997, 2:8§).

Kirjanpitovelvollinen ei voi delegoida vastuuta kirjanpitoaineiston säilyttämisestä kenellekään muulle, vaikka säilytyksen voikin palveluna ulkoistaa. (Lindfors 2010, 123.)

2.3 Ohjelmistotyypit

Ohjelmistotyyppinä on varsinaisesti kaksi erilaista, paikallisesti asennetut ohjelmistot ja pilvipalveluna toimivat ohjelmistot. Sitten on vielä serverille asennetut ohjelmistot, mitkä ovat myös paikallisesti asennettuja.

Paikallisista ohjelmistoista maksetaan käyttöönottaessa kertaluontoinen käyttösumma, kun taas pilvipalveluissa maksu jakautuu kuukausi- tai vuosikohtaiseksi. Pilvipalveluiden hintoihin lisäksi sisältyvät tulevat ohjelmistopäivitykset, mutta joissakin paikallisissa ohjelmistoissa uudet versiot voivat olla maksullisia. (Turun Tieto-aika 2012).

2.3.1 Paikallisesti asennetut ohjelmistot

Perinteisesti tietokone-ohjelmistot on asennettu paikallisesti tietokoneen kiintolevylle, jolloin ohjelmistoon pääsee käsiksi ainoastaan kyseisellä koneella.

Paikallisesti asennettujen ohjelmistojen hyviä puolia ovat muun muassa:

- *Lähiverkon käytön mukanaan tuoma nopeus*
- *Sisäverkon tietoturvan hyödyntäminen*
- *Riippumattomuus kolmannen osapuolen verkko-operaattoreista*

2.3.2 Serverille asennetut ohjelmistot

Serverille asennettu ohjelmisto on nimensä mukaisesti asennettu yrityksen serverille. Tämä eroaa paikallisesti asennetusta ohjelmasta niin, että ohjelmistoon pääsee käsiksi kaikki, joilla on oikeudet yrityksen serverille.

Tämä on käyttäjäystävällinen ratkaisu, mikäli yrityksessä on paljon tietokoneita, joista pitäisi saada yhteys samaan ohjelmistoon. Jokaiselle koneelle ei tarvitse asentaa ohjelmistoa erikseen ja päivittäminenkin onnistuu helpommin juuri tämän takia.

2.3.3 Pilvipalvelut

Uusimpana innovaationa tietokonealalla on jo muutaman vuoden ajan ollut niin sanottujen pilvipalveluiden hyödyntäminen. Lyhyesti sanottuna pilvipalvelu on etänä toimiva ohjelmistokokonaisuus, johon voi ottaa yhteyden mistä tahansa Internet-yhteyden välityksellä. Pilvipalvelun käyttäjän ei lisäksi tarvitse asentaa omalle tietokoneelleen mitään, vaan kokonaisuus toimii täysin etäyhteydellä.

Pilvipalveluiden hyviä puolia ovat käyttösijainnin vapauden lisäksi muun muassa:

- *Ohjelmistopäivitykset*
 - *koska ohjelmisto ei varsinaisesti sijaitse käyttäjän tietokoneella, ei hänen tarvitse itse huolehtia päivitysten asentamisesta, vaan ne tapahtuvat ohjelmistotoimittajan palvelimella*
- *Tietojen jako*
 - *useat käyttäjät voivat käyttää tietoja samanaikaisesti mistä tahansa päin maailmaa*
- *Tuki*

- *pilvessä toimivien ohjelmien tukihenkilö voi ottaa suoran yhteyden asiakkaan tietokoneelle ja korjata ongelman etänä*

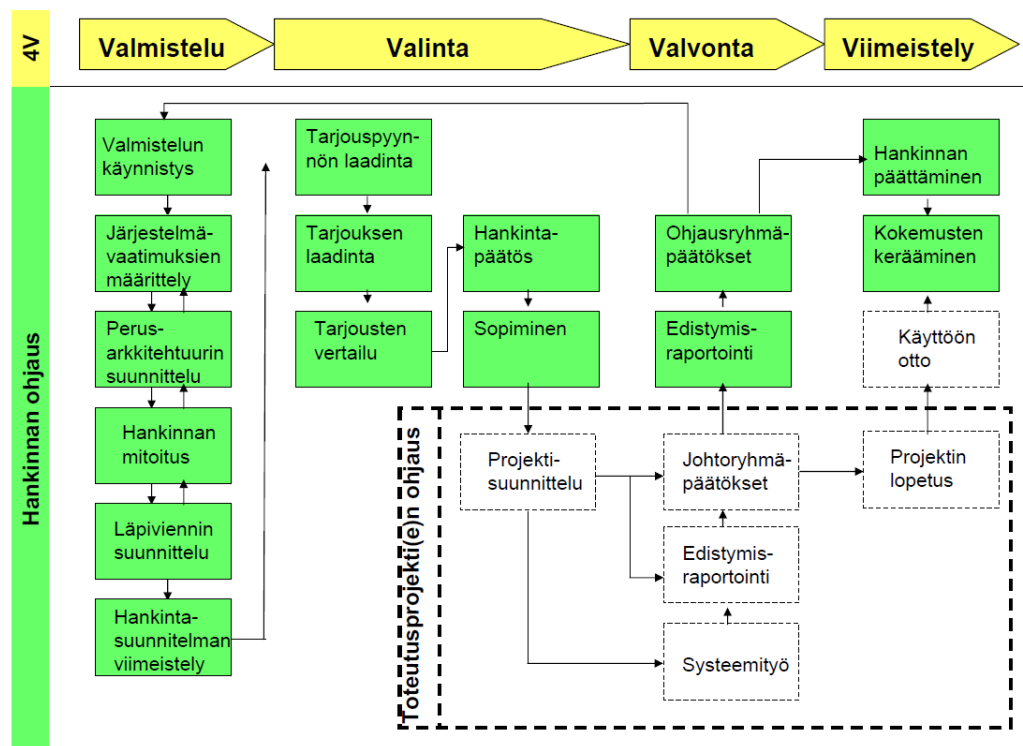
Pilvipalvelut ovat kiistatta käytännöllinen ja nykyaikainen ratkaisu mille tahansa yritykselle. Monelle on kuitenkin herännyt kysymys: voiko pilvipalveluihin luottaa? *Tietoviikko (Mäkinen 2012)* on listannut asioita, joita tulisi ottaa huomioon palveluntarjoajaa valitessa:

- *Kuka auditoi pilvesi?*
 - *auditointi on palveluntuottajasta riippumattoman, asiakkaan kannalta luotetun tahon tekemä tietojärjestelmätarkastus*
- *Millainen on palvelun saavutettavuus?*
 - *katkeamaton yhteys palveluntarjoajaan*
 - *ajantasaiset hälytykset häiriötilanteista*
- *Millainen on toimittajariski?*
 - *palveluntarjoajan kokemus on useimmiten suoraan verrannollinen sen pätevyyteen*

3 UUDEN OHJELMISTON HANKINTA

Uuden ohjelmiston hankinta voi olla suuri projekti. Ohjelmiston täytyy vastata yrityksen tarpeita mahdollisimman hyvin, ja yrityksen täytyy varmistaa, että sitä osataan käyttää oikein. Ohjelmistot ovat lisäksi investoinnin kannalta iso asia, sillä niiden hankkiminen on usein kallista sekä opettelu aikaavievää.

Tällaiseen projektiin ei tule lähteä ilman hyvää suunnitelmaa. Apua suunnitteluun löytyy alan kirjallisuudesta, esimerkiksi tässä opinnäytetyössä käytetystä *Tietojärjestelmän hankinta (Talentum 2005)* -opaskirjasta. Kirjassa annetaan opastusta projektin suunnittelun sekä etenemisen suhteen.

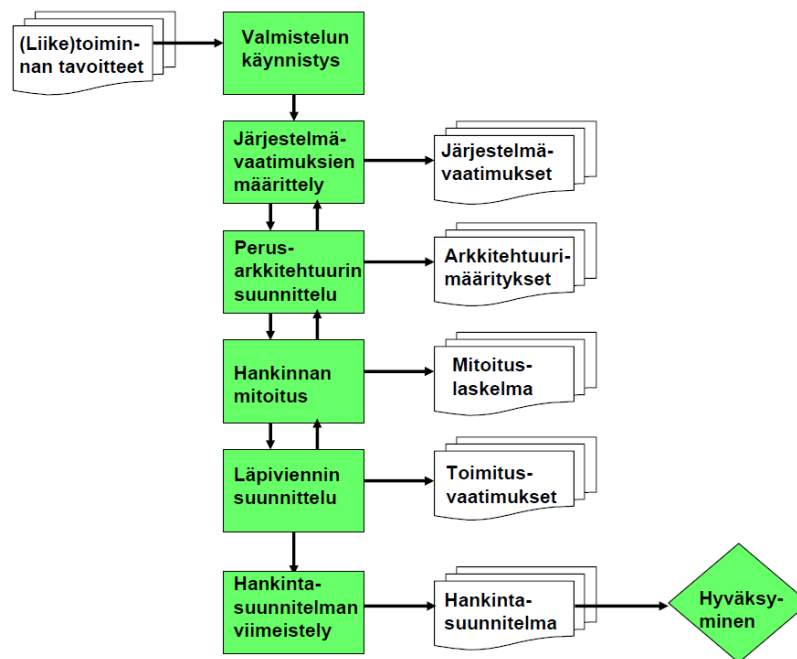

Kuvio 4: Tietojärjestelmän hankintaprosessi (Talentum 2005, 9)

Kuviossa 4 on tiivistettynä ohjelman hankintaprosessin eri vaiheet. Kirjan *Tietojärjestelmän hankinta (Talentum 2005)* tekijät ovat jakaneet prosessin neljään vaiheeseen: *valmistelu*, *valinta*, *valvonta* ja *viimeistely*. Tässä osiossa käydään lyhyesti läpi jokainen prosessin vaihe ja siihen liittyvät huomionarvoiset seikat.

3.1 Hankinnan valmistelu

Uuden ohjelmiston hankinta alkaa aina valmistelusta, kuten mikä tahansa muukin projekti. Valmistelun tärkeyttä ei tulisi vähätellä, sillä jos projekti on huonosti valmisteltu, eikä minkäänlaista suunnitelmaa ole tehtynä, niin projekti saattaa edetä moneen eri suuntaan yhtä aikaa ja kaatua omaan monimutkaisuuteensa. Alla oleva kuvio esittää yhden näkemyksen projektin valmistelusta:

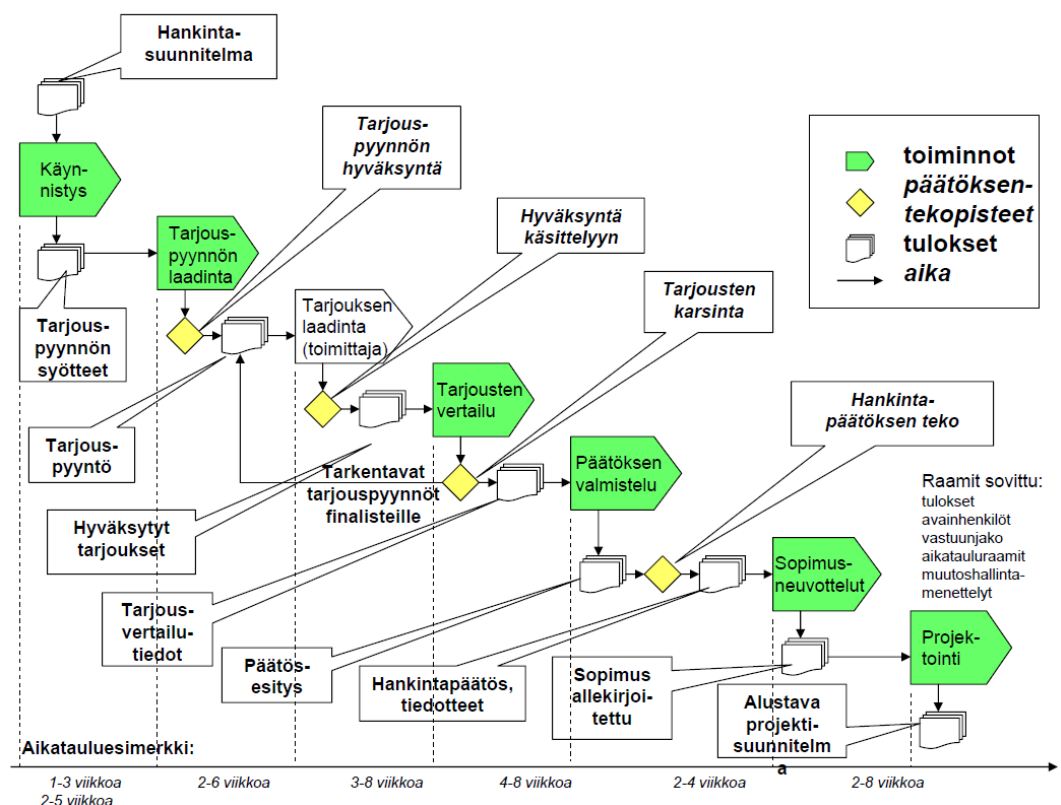

Kuvio 5: Hankinnan valmistelu (Talentum 2005, 21)

Kuten kuvio 5 on havaittavissa, projekti tulee hyväksyä vasta, kun suunnitelman etenemisen suhteen on tehty. Tähän sisältyy muun muassa johdon antamat/hyväksymät budjettiraamit sekä aikataulut. (Talentum 2005, 23)

3.2 Ohjelmistoratkaisun ja toimittajan valinta

Uutta ohjelmistoa hankittaessa yrityksen täytyy olla tietoinen omista tarpeistaan ohjelmiston suhteen. Ominaisuusvaatimukset sekä muut asiaan liittyvät yksityiskohdat tulee kirjata ylös tarjouspyyntöön, joka lähetetään ohjelmantoimittajalle. Periaatteessa tarjouspyynnössä olisi tultava ilmi yrityksen näkemys siitä, millaista ohjelmistoa ollaan hankkimassa ja miten. (Talentum 2005, 48).

Kuvio 6: Valinnan kulku (Talentum 2005, 45)

Kun yritys saa vastauksia lähetettyihin tarjouspyyntöihinsä, alkaa ohjelmaehdokkaiden vertailu. Tarjouksia tutkitaan yrityksen valintakriteerit mielessä. Aluksi karsitaan pois ohjelmistot, jotka eivät lainkaan tai vain pienessä määrin vastaa yrityksen vaatimuksia. Jäljelle jääneet tarjoukset lajitellaan mahdollisesti ominaisuuksiensa tai käyttö- ja hankintakustannusten mukaan. Prosessiin tulee varata aikaa vähintään viikosta kahteen.

Tässä vaiheessa prosessia saattaa kuitenkin tulla yllätyksiä, joita yritys ei ole osannut ajatella. Esimerkiksi ehdokasohjelmistossa voi olla ominaisuuksia, joita yritys ei ole tiennyt tarvitsevansa, mutta jotka saattavat osoittautua hyödyllisiksi. Miten asian kanssa edetään, tulee harkita tapauskohtaisesti. (*Talentum 2005, 61*).

Parhaiksi havaitut ohjelmistot, toisin sanoen finalistit, ovat usein melko tasaväkisiä. Siksi on hyvä järjestää henkilökohtainen tapaaminen ohjelmantoyentajien kanssa. Tapaamisissa esitellään ohjelmistoja käytännön näkökulmasta ja annetaan konkreettisia esityksiä ohjelmiston toiminnasta. Lisätietoja voi myös saada toisilta yrityksiltä, joilla on jo käytössä kyseinen ohjelmisto.

Tietojärjestelmän hankinta (Talentum 2005, 66) -opaskirjassa esitetään 11-kohtainen muistilista tärkeimmistä arvioinnin kohteista uutta ohjelmistoa valittaessa:

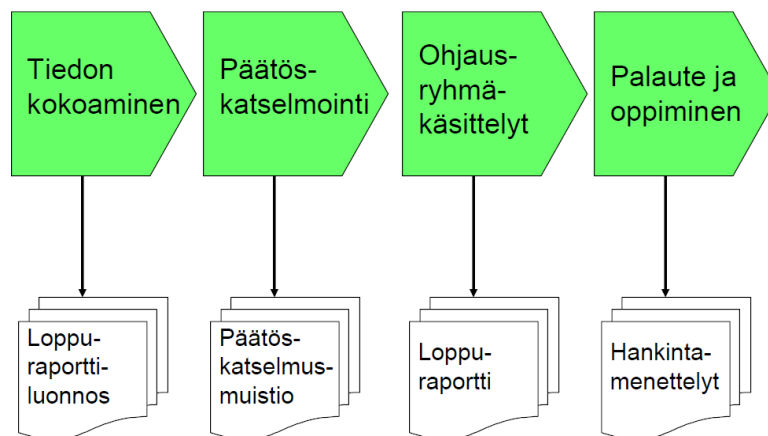
- *toimittajan organisaatio*
- *toimittajan käsitys hankittavasta kohteesta ja hankinnan tilanteesta ja ympäristöstä*
- *tarjotut ratkaisut ja palvelut*
- *kokonaistoimitussuunnitelma*
- *projektiorganisaatio ja -suunnitelmat*
- *hinnat ja veloitukset*
- *käytettävät sopimusehdot*
- *maksuehdot ja -aikataulu*
- *ylläpidon saatavuus*
- *omistus- ja tekijänoikeuskysymykset*
- *takuu*

Tästä listasta nousee tärkeimmäksi kolmikoksi: *ratkaisut ja palvelut, hinta ja toimitusaikataulu*. Hinnoissa tulee ottaa huomioon ohjelmiston koko elinkaaren kustannukset.

3.3 Valvonta

Valvonnassa tärkeintä on seurata, että projekti etenee suunnitelman mukaan. Valvonnan laajuus on suhteutettuna projektin kokoon, eli mitä suurempi projekti, niin sitä suuremmassa määrin sitä tulisi seurata. Vastuu valvonnasta tulee sopia projektin alussa.

3.4 Viimeistely

Kuvio 7: Viimeistely (Talentum 2005, 76)

”Viimeistelyvaiheessa varmistetaan, että kaikki hankinnan osat on suoritettu hankintasuunnitelman mukaisesti, ja kootaan yhteen kokemukset hankinnasta. Kokemukset talletetaan ja hyödynnetään hankintamenettelyjen ja tietojärjestelmien hankintatoiminnan kehittämiseksi.” (Talentum 2005, 76.)

Viimeistelyvaihe on viimeinen tarkistuspiste ennen ohjelmiston käyttöönottoa. Tässä kohtaa on vielä hyvää aikaa korjata mahdolliset puutteet tai virheet, mitä viimeistelyn aikana on havaittu.

3.5 Käyttöönotto

Uuden ohjelmiston käyttöönotto voi olla työläs prosessi, jos kyseessä on ohjelmisto, joka sisältää paljon tietoa. Tällainen ohjelmisto on esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmä, joka sisältää periaatteessa lähes kaiken yrityksen

liiketoimintaan liittyvän tiedon. Käyttöönottoon voi mennä monenkin ihmisen työpanoksella päiväkausia. (*Pesonen 2012*)

Kun asiakas tilaa uuden ohjelmiston, niin ohjelmistotalon tulisi ottaa vastuu ohjelmiston käyttöönotosta ja toimivuudesta. Ohjelmistotalon projektipäällikön tulee valvoa käyttöönottoa ja pitää huoli, että asiat hoituvat suunnitelman mukaan. Koko projektista laaditaan dokumentointi. (*Pesonen 2012*)

Tiedot ohjelmistoon syöttää itse asiakas. Kun puhutaan kirjanpito-ohjelmasta, niin siihen täytyy syöttää viimeisimmän valmistuneen tilinpäätöksen tiedot vertailuja varten. Jos ohjelmisto asennetaan kesken tilikauden, täytyy pääkirjan saldot viedä toteutuneiden kuukausien osalta. (*Pesonen 2012*)

Uutta ohjelmistoa otettaessa käyttöön on varmistettava, että ohjelmiston tuleva pääkäyttäjä hallitsee varmasti sen käytön mahdollisimman hyvin. Tämän takia ohjelmiston käytöstä on saatava perehdyttävä käyttöönottokoulutus ennen varsinaista vaihdosta. Useimmat kirjanpito-ohjelmien toimittajat tarjoavat koulutusta – joko lähi- tai etäkoulutuksena. (*Pesonen 2012*)

4 KIRJANPITO-OHJELMAN VALINTA

Tässä luvussa käsitellään kirjanpito-ohjelman valintaprosessia Nastolan Forest Huolto Oy:lle. Ensin käydään läpi yrityksen perustietoja, sitten perehdytään yrityksen tarpeisiin ohjelman suhteen, käydään läpi ohjelmistovaihtoehtoja ja lopuksi päädytään ohjelman valintaan.

4.1 Yritysesittely – Nastolan Forest Huolto Oy

Nastolan Forest Huolto Oy on vuonna 1990 Nastolaan perustettu metsä-, maansiirto- ja maatalouskoneiden huolto- sekä korjaustoimintaa harjoittava yritys.

Yritys aloitti toimintansa kahden perustajajäsenen voimin. Toiminta suuntautui aluksi pelkästään Timberjack -metsäkoneiden huoltoon ja korjaukseen. 2000-luvun alussa amerikkalainen John Deere osti Timberjackin ja alkoi myöhemmin myydä metsäkoneita omalla brändillään.

Työntekijämäärä kasvoi pikku hiljaa toiminnan kasvaessa. Vuonna 2002 avattiin yrityksen toinen toimipiste Mikkeliin aputoiminimellä Mikkelin Forest Huolto. Tällä hetkellä työntekijöitä on Nastolassa kahdeksan ja Mikkelissä kuusi.

Toimiala on myös vuosien myötä laajentunut. Pelkästä metsäkoneiden huollosta siirryttiin myös maansiirtokoneiden huoltoon Nastolassa, ja Mikkelissä otettiin repertuaariin Hankkijan ja Keskon maatalouskoneet.

Tänä päivänä Nastolan Forest Huolto toimii valtuutettuna huoltoliikkeenä muun muassa John Deeren metsäkoneille, Lännen Tractorsin ja Komatsun maansiirtokoneille sekä Sampo Rosenlewin ja Massey Fergusonin maatalouskoneille.

John Deere Forestryn suosituksesta Nastolan Forest Huollon yhteyteen perustettiin varaosamyymälä, jossa myydään varaosia sekä John Deeren metsäkoneisiin että muihin yrityksen edustamiin konemerkkeihin. Myymälä avasi ovensa syksyllä 2007.

Mikkelin toimipisteessä oli jo vuodesta 2002 lähtien John Deeren oma

varaosamyymälä, jonka suurin asiakas oli Nastolan Forest Huolto Oy. Deeren ehdotuksesta Forest Huolto osti varaosakaupan liiketoiminnan loppuvuodesta 2011. Kaupan yhteydessä Forest Huollon palvelukseen siirtyi Deeren varaosamyymäjä.

Nastolan Forest Huolto Oy avasi oman verkkokaupansa 20-vuotisjuhliensa yhteydessä. Verkossa myydään varaosia ja öljyjä lähinnä yrittäjille. Määrällisesti eniten asiakkaat ostavat öljytynnyreitä ja voiteluaineita. Verkkokaupan aloitus oli hiljainen, mutta kävijämäärä on kasvanut selvästi kahden vuoden aikana, mikä näkyy myös myynneissä.

Yrityksen verkkosivut ja -kauppa ovat pysyneet jatkuvasti ajan tasalla ja päivitettyinä. Niitä ylläpitää osa-aikainen markkinoiminen ammattilainen, joka on myös luonut itse sivustot. Ahkera sivustoilla vierailu selittyy varmastikin juuri sillä, että sivut ovat selvät ja käyttäjäystävälliset.

Yrityksen päätoimiala on edelleen raskaan kaluston huolto, mutta Nastolan ja Mikkelin varaosamyymälät sekä verkkokauppa ovat osoittautuneet huomattavaksi osaksi liikevaihtoa. Forest Huolto laajenee jatkuvasti uusille osa-alueille, mistä on esimerkkinä marraskuussa 2012 Nastolan toimitiloissa avattu Oy AGA Ab:n uusi palvelupiste. Pisteestä on saatavissa tavallisimmat teollisuuskaasut ja nestekaasu sekä tarvikkeet kaasuhitsaukseen ja polttoleikkaukseen.

On osoittautunut hyväksi ratkaisuksi ottaa John Deeren metsäkoneiden rinnalle myös maa- ja maatalouskoneiden huolto. Näin Forest Huolto ei ole vain yhden alan ja sen suhdanteiden varassa.

4.2 Projektin tavoitteet

Tässä osiossa käsitellään syytä uuden kirjanpito-ohjelman hankintaan. Ensin kerrotaan Forest Huollon taloushallinnon historiasta ja siitä kuinka tämän opinnäytetyön alkuvaiheisiin on päädytty, minkä jälkeen pohditaan ohjelman valintaan liittyviä vaatimuksia.

4.2.1 Taloushallinnon historia ja nykytila Nastolan Forest Huolto Oy:ssä

Nastolan Forest Huolto Oy:n perustamisesta, vuodesta 1990, lähtien yrityksen taloushallinnon hoitivat kokonaan perustajajäsenten, Ismo Kopsen ja Kari Alastalon, vaimot omien täysiaikaisten töidensä ohella. Tämä järjestely toimi pitkään, mutta lopulta Mikkelin toimipisteen avaamisen jälkeen huomattiin työmäärän kasvaneen niin paljon, ettei heidän aikansa yksinkertaisesti riittänyt enää Forest Huollolle.

Vuonna 2002 palkattiin vakituiseen työsuhteeseen kirjanpitäjä/taloushallinnon ylläpitäjä. Taloushallintoon tuli enemmän selkeyttä, kun se ei enää jakautunut kahdelle ihmiselle, jotka tekivät työtä omien aikataulujensa salliessa. Uusi kirjanpitäjä oli alun perin vain osa-aikainen, mutta työmäärä jatkoi kasvuaan, joten ennen pitkään hän työskenteli yrityksessä täysiaikaisesti.

Tässä vaiheessa Forest Huollon käytössä oli lahtelaisen JL-Softin toiminnanohjausjärjestelmä Maestro sekä kirjanpito-ohjelma BookMaster. Maestron ohjelmisto kattoi pääasiassa osto- ja myyntireskontran, kun taas BookMaster oli rakennettu puhtaasti kirjanpitoa varten.

Maestro ei kuitenkaan vastannut täysin Forest Huollon tarpeita, joten uuden toiminnanohjausjärjestelmän hankkimisesta tuli ajankohtaista. Etsinnän jälkeen päädyttiin FuturSoftin KoneFuturiin. Ohjelmisto tarjosi lähes kaiken tarpeellisen, sillä se oli nimenomaan kehitetty kone- ja varaosakauppaa ajatellen. Ohjelmiston parhaita puolia on esimerkiksi huoltotietojen seuraaminen konekohtaisesti. Kaikkien huollossa olevien koneiden huoltohistoria on helppo tarkastaa tietokoneelta, mikä helpottaa asentajien työntekoa.

Hankkimisvaiheessa KoneFutur sisälsi myyntireskontran, mutta ei ostoreskontraa. Forest Huolto joutui käyttämään ohjelmiston rinnalla Maestron ostoreskontraa. KoneFuturin oma ostoreskontra oli kuitenkin kehitteillä. Kun se lopulta valmistui, se oli vielä pahasti puutteellinen, mutta vuosien saatossa siihen on tullut lukuisia päivityksiä, jotka ovat parantaneet ostoreskontran toimintaa huomattavasti.

Seuraava hankintatarve oli palkanlaskentaohjelma. Palkat laskettiin aikaisemmin Excel-taulukossa, mutta työntekijämäärän kasvaessa tarvittiin toimivampia

työkaluja. Käyttöön otettiin BookMaster -tuoteperheen oma palkanlaskentaohjelma. Ohjelma toi suuren helpotuksen muun muassa vuodenvaihteen rutiineihin.

4.2.2 Miksi uusi kirjanpito-ohjelma?

Tämänhetkinen kirjanpito-ohjelma Nastolan Forest Huolto Oy:n käytössä on BookMaster. Koska ohjelma on vanha ja osoittautunut puutteelliseksi yrityksen nykyisiin tarpeisiin nähden, suunnitelmana on löytää uusi kirjanpito-ohjelma, joka täyttäisi kriteerit paremmin.

Nastolan Forest Huolto Oy on käyttänyt BookMaster -kirjanpito-ohjelmaa jo 1990-luvulta lähtien. Forest Huolto on kehittynyt vuosien saatossa, mutta BookMaster on pysynyt pääsääntöisesti samana. Päivitykset ovat harvassa, eikä tukeakaan saa helpolla.

Yrittäjä tarvitsee helppolukuisia ja informatiivisia raportteja yrityksensä kannattavuudesta. Modernit kirjanpito-ohjelmat luovat tällaisia raportteja yksinkertaisesti. BookMaster ei valitettavasti kuulu tähän joukkoon.

BookMasterista ei myöskään saa helposti siirrettyä lukuja Excel-taulukkoon. Luvut täytyy siirtää manuaalisesti BookMasterista Exceliin, mikä on erittäin työlästä ja lisää virhemarginaalia.

BookMasterin edullisuus on ollut pitkään vaikuttava tekijä sen suosimisessa, eikä varmasti kukaan pysty kilpailemaan sen kanssa, mutta on kuitenkin tullut aika vaihtaa toimivampaan ratkaisuun. Valinnanvaraa ohjelmistojen suhteen on runsaasti, joten tehtävä vaikutti aluksi vaikealta.

4.2.3 Uuden ohjelman valintakriteerit

Kirjanpito-ohjelmia on markkinoilla todella paljon. Tämän takia on tärkeää tietää, mitä ohjelmalta hakee, jotta voi heti aluksi rajata pois ohjelmat, jotka eivät lainkaan vastaa yrityksen tarpeita. Forest Huollon kirjanpitäjää haastateltiin, jotta saataisiin käsitys siitä, mitä ohjelmasta tulisi löytyä:

”Koska olemme siirtäneet toiminnanohjausjärjestelmämme pilveen, miksemme myös hankkisi pilvessä toimivaa kirjanpito-ohjelmaa? Onhan se kuitenkin tulevaisuutta. Minulle on lisäksi tärkeää, että ohjelman toimittaja on luotettava ja päivittää säännöllisesti ohjelmaa”, hän sanoo.

Yrityksen johto on antanut ohjeet, että Futursoftin KoneFutur -ohjelmistosta ei luovuta, joten taloushallinto ei voi suunnitella hankkivansa kokonaista toiminnanohjausjärjestelmää. Ainoaksi vaihtoehdoksi jää siis pelkän kirjanpito-ohjelman ostaminen.

Futursoftin ohjelmistossa on mahdollisuus liitännöihin muutamien kirjanpito-ohjelmien kanssa. Nämä ohjelmat ovat Econet, Maestro, Visma Nova, Tikon, Netvisor, Sonet, iScala, Wintime, Tietosauma, Oscar ja MS AX. Liitännät KoneFuturiin on viety pisimmälle Econetin, Maestron ja Tikonin kanssa. Osa liitännöistä on räätälöitäviä, ja ne vaativat asiakaskohtaista sovitusta.

BookMasterin kanssa toimiessa on itse oltava ajan tasalla muun muassa verottajan vaatimien muutosten suhteen. Kirjanpitäjä toivoisi, että uuden ohjelman toimittaja olisi aktiivisempi päivitystensä kanssa. Pilvessä toimiva ohjelma helpottaisi tälläkin osa-alueella.

Eniten kirjanpitäjä kuitenkin korostaa budjetti-ominaisuuden tärkeyttä sekä mahdollisuutta siirtää lukuja kirjanpidosta Excel-taulukkoon. BookMaster ei tarjoa helppoa tietä budjettien laatimisen saralla, toisin kuin monet modernimmat vastineensa. Tähän mennessä seuraavan vuoden budjettiluvut on täytynyt tehdä enimmäkseen käsityönä, mihin kuluu paljon aikaa, jonka voisi käyttää mielekkäämmin.

Tärkeää on myös, että uudelta ohjelmantoimittajalta saisi koulutusta ohjelman käytöstä niin aloitusvaiheessa kuin jatkossakin. Sitäkään BookMaster ei ole pystynyt tarjoamaan.

4.3 Ohjelmistotarjonta

Tämän otsikon alla käsitellään harkinnassa olleiden kirjanpito-ohjelmien esittelyjä sekä niiden ominaisuuksia.

4.3.1 *Kartoitus*

Aluksi tehtävänä oli selvittää millaisia kirjanpito-ohjelmia markkinoilta löytyy. Internetistä etsimällä löysin lukuisia ohjelmia, joiden sivuja tutkimalla perehdyin ohjelmien ominaisuuksiin ja näin pystyin päättelemään, olisiko niistä käyttöä Forest Huollolle.

Rajauksessa päätimme kirjanpitäjän kanssa heti aluksi, että emme ole sidottuja KoneFuturin liitäntäominaisuuteen. Emme pitäneet sitä oleellisen tärkeänä. Tälläkin hetkellä BookMasteriin viedään KoneFuturista yhdellä tositteella kuukauden myynnit, ostot ja niiden suoritukset.

Suosittelut ohjelmat rajattiin seitsemään lupaavaan ehdokkaaseen, ja heiltä pyydettiin esittelyjä ja myyntitarjouksia. Ohjelmat olivat Fivaldi, Maestro, Netbaron, Netvisor, ProCountor, Tikon ja Visma Nova. Edellä mainittu Maestro ei ole samalta ohjelmantoimittajalta kuin Forest Huollon aiemmassa käytössä ollut Maestro, vaan se on täysin eri ohjelmisto Mediamastro Oy:ltä. Ohjelmien vuosihinnat vaihtelivat parista sadasta eurosta muutamaan tuhanteen euroon. Valintaa tehdessä oli siis selvitettävä sekä niiden ostohinta että käyttökustannukset.

4.3.2 *Ohjelmistoesittelyt*

Ohjelmistojen esityskierros alkoi keväällä 2012. Suurin osa esityksistä tapahtui etänä. Etäesitysten huono puoli on, että vuorovaikutus kärsii, kun toinen osapuoli voi olla vaikka toisella puolella maailmaa.

Paikan päällä ohjelmistojaan esittelemässä kävivät Fivaldin ja Visman edustajat. Esitykset olivat mielenkiintoisempia seurata, kun esittelijä oli fyysisesti paikalla samassa huoneessa. Esitykset olivat myös havainnollisempia kuin etänä pidetyt.

Ohjelmistojen esittelijät sisällyttivät pyynnöstämme myös palkanlaskennan lisäominaisuuden esityksiinsä, mikä teki esityksistä huomattavasti pitempiä.

Miinusta esityksistä voisi antaa esittelijöiden kirjanpilotuntemuksesta. Olin paikalla esityksissä yrityksen kirjanpitäjän kanssa, jonka kysymyksiin esittelijät eivät läheskään aina osanneet vastata. Esittelijät olivat enemmän myynnin kuin kirjanpidon ammattilaisia.

Esittelyissä oli lisäksi puutteellista aineiston suppeus. Edustajat eivät olleet varautuneet esittämään ohjelmistojen taulukkomahdollisuuksia. Heillä ei ollut esimerkkilukuja syötettynä ohjelmistoon, vain taulukot täynnä nollalukuja. Tästä ei saanut hyvää käsitystä ohjelman monipuolisuudesta.

4.3.3 Esittelyjen jälkeen

Kaiken kaikkiaan esityksistä oli havaittavissa, että kaikki harkinnassa olleet ohjelmat ovat hyvin samankaltaisia ominaisuuksiltaan sekä käyttöliittymiltään. Ainoa ohjelma, joka erottui edukseen muista, oli Finnvallin Fivaldi.

Tässä vaiheessa aloin kartoittaa ohjelmistojen hintoja, sillä eroavaisuudet eivät olleet niin olennaisia, että valinnan voisi tehdä pelkästään ominaisuuksien perusteella.

	Käyttöönotto	€/kk	€/vuosi	Tuki
Fivaldi	150 €	75 €	900 €	Sis. hintaan
Maestro	3120 €	167 €	2004 €	Sis. hintaan
Netbaron	590 €	35 €	420 €	
Netvisor	254 €	328 €	3936 €	1,99 €/min
ProCountor	100 €	30 €	360 €	Sis. hintaan
Tikon	4567 € (sis. koulutuksen)	496 €	5952 €	
Visma Nova	380 €	155,75 €	220 €	Maksullinen

Kuvio 8: Ohjelmistojen hintavertailu

Huomattavasti kallein ohjelmistoista on Tikon, mikä ei kuitenkaan tarjoa tavallista erityisempää lähestymistapaa kirjanpidon ylläpitoon. Ensimmäinen vuosi Tikonin käyttäjälle tulee maksamaan jo kymmenisen tuhatta euroa, mikä on turhan suuri summa maksaa kirjanpito-ohjelmasta. Myös Netvisorin vuosimaksut kohoavat tuhansiin euroihin.

Kaikki muut ohjelmat ovat sopuhintaisia niin käyttöönotto- kuin vuosimaksujensakin puolesta. Tosin kolmanneksi kallein oli Maestro. Tässä vaiheessa pohdintaa tuli ajankohtaiseksi koulutuksen hinta.

Maksullinen tuki voi tulla yllättävän kalliiksi. Jos tuki toimii minuuttihinnan periaatteella, voi tuntikin maksaa jo yli sata euroa - ja tunteja saattaa helposti kertyä useampia.

4.3.4 Ohjelmien karsinta

Tarkastelimme kirjanpitäjän kanssa yhdessä ohjelmia esitysten jälkeen ja tulimme siihen tulokseen, että jätämme Tikonin ja Netvisorin pois mahdollisten ohjelmavalintojen listastamme, sillä ne ovat liian kalliita Forest Huollon tarpeisiin nähden. Nämä ohjelmat soveltuvat paremmin yritykselle, jolla on enemmän resursseja sekä tilitapahtumia. Esimerkiksi tilitoimiston tarpeisiin ne olisivat sopivimpia.

Tässä vaiheessa selvisi, että mikäli kirjanpito-ohjelmassa ei ole liitântää KoneFuturiin, jää moni ohjelman ominaisuus käyttämättä. Näitä on muun muassa porautuminen. Koska myynti- ja ostoreskontrat ovat eri ohjelmassa kuin kirjanpito, ei porautumalla pääse kovinkaan syvälle. Mikäli ohjelmassa olisi laskukohtainen liitântä KoneFuturiin, niin porautumista voisi todennäköisesti hyödyntää.

Jäljellä olivat siis Fivaldi, Maestro, Netbaron, ProCountor, Visma Nova. Kaipasin hieman lisätietoa kyseisten ohjelmien ominaisuuksista, joten lähetin ohjelmistotalojen edustajille lisäkysymyksiä sähköpostitse.

4.3.5 Jatkovertailu

Keräsin lisätietoja jäljelle jääneistä ohjelmistoista. Halusin tietää kuinka monta yrityspaikkaa ohjelmistoon saa samaan hintaan sekä paljon koulutus ja sähköinen arkistointi tulisivat maksamaan.

	Yrityspaikat	Koulutus	Sähköinen arkisto	Liitäntä KoneFuturiin
Fivaldi	5	Aloituskoulutus 990 €/pv	15 €/gt/kk	
Maestro	1	980 €/pv		x
Netbaron		Sis. hintaan	90 €/vuosi	
ProCountor		80 €/h	Sis. hintaan	
Visma	1-6	1130 €/pv		

Kuvio 9: Jäljellä olevien ohjelmistojen vertailu

Yrityspaikkoja ei välttämättä tarvitse olla kuin yksi. Lisäpaikat olisivat kuitenkin hyvä ominaisuus, sillä Forest Huollon kirjanpitäjä tekee myös muutamaa muuta kirjanpitoa yrityksen omistajille. Toiset kirjanpidot on mahdollista jättää myös BookMasteriin tai hankkia myöhemmin jokin paikallisesti asennettava kirjanpito-ohjelma.

Koulutuksen hinta liikkuu samoissa lukemissa kaikilla ohjelmatoimittajilla. Netbaron on ainoa, jolla koulutus sisältyy hintaan.

4.3.6 Liitäntä KoneFuturiin

Jäljellä olevista ohjelmista vain Maestrolla on entuudestaan liitännämahdollisuus KoneFuturiin. Koska ohjelmia oli vaikeaa laittaa paremmuusjärjestykseen, päätin selvittää, mitä hyötyä liitännästä KoneFuturiin olisi. Haastattelin ekonomi Lassi Mäkistä sähköpostitse (8.10.2012) asian tiimoilta, sillä hän on taloushallinnon asiantuntijan lisäksi myös kokenut ohjelmoija.

Ohjelmien väliset liitännät ovat kalliita, koska ne tehdään räätälöidysti, eli ohjelmoijat työstävät niitä tapauskohtaisesti. Mäkinen kertoi kokemuksensa perusteella, että liitännöjä teettäessä täytyy pyytää tarjoushinnat etukäteen, sillä usein tällaisissa työtehtävissä aikataulut ja työtunnit saattavat venyä odottamattomalla tavalla. Lisäksi valmistumisaikataulusta on sovittava tarkasti ja takarajan ylittymiselle on asetettava myöhästymissakko.

FuturSoftilla ei ole parhaillaan suunnitteilla uusien liitännöjen laatimista. Joten kysyin heiltä, mitä uuden liitännän tekeminen kirjanpito-ohjelman ja KoneFuturin välille maksaisi. Heidän hinta-arvionsa oli noin 8000 € ja ylläpito 200 € kuukaudessa. FuturSoft ilmoitti räätälöinnin olevan edullisempi ratkaisu, mikäli yrityksiä, joilla on sama tarve, olisi vähintään kymmenen. Forest Huolto ei lähde

teetättämään liitöntöjä sekä myynti- että ostoreskontran välille jo rahallisista syistä.

Selvitin minkälaisia liitöntöjä KoneFuturissa on Maestron. Myyntireskontraan on tarjolla liitöntä, joka vie myyntilaskut päivä- tai kuukausikohtaisin summatiedoin kirjanpitoon. Ostoreskontrassa ei kuitenkaan ole tarjolla samaa mahdollisuutta, vaan ostoista täytyy tehdä käsin tositteet, jotka viedään kuukausitasolla kirjanpitoon.

Se, että ohjelma vie automaattisesti konttäsumat myyntilaskuista, ei eroa paljoakaan tämän hetken käytännöstä, jolloin sama tosite tehdään käsin. Jos viedään konttäsummia, ei porautumismahdollisuutta kirjanpito-ohjelmassa voida juurikaan käyttää hyväksi.

Jos myyntireskontra viedään Maestron, myyntilaskut tuotetaan KoneFuturissa, mutta ne voidaan liitännän avulla siirtää laskukohtaisesti Maestron. Silloin Forest Huollolla täytyisi olla käytössä Maestron pankkiohjelma, joka noutaa konekieliset tiliotteet ja siirtää ne reskontraan.

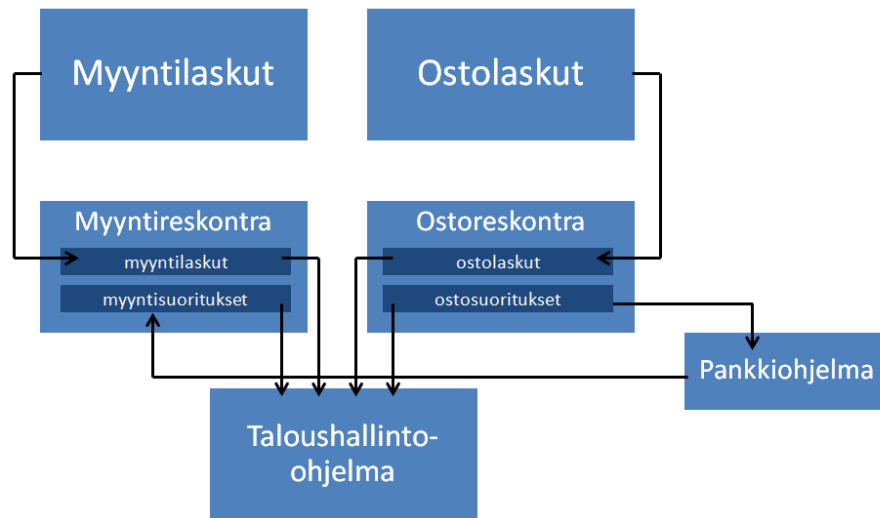
Ostoreskontran siirtämiseksi Maestron, täytyisi teettää uusi liitöntä Maestron ja KoneFuturin välille. Ostolaskut syötettäisiin entiseen tapaan KoneFuturiin, mutta ne siirtyisivät laskukohtaisesti Maestron ostoreskontraan.

Mikäli osto- sekä myyntireskontra tultaisiin siirtämään Maestron, siinä tapauksessa käytössä olisi porautumisominaisuus. Porautumisessa on kyse siitä, että voi tarkastella esimerkiksi mistä tuloslaskelman luvut muodostuvat. Poraamisen voi tehdä myös toiseen suuntaan, lähtien tositteesta ylöspäin.

4.4 Linkitysratkaisut

Edellä on kolme kaaviokuvaa mahdollisista ratkaisuista Nastolan Forest Huolto Oyn: toiminnanohjausjärjestelmän ja taloushallinto-ohjelman välisten linkitysten suhteen.

4.4.1 Tapaus 1: Nastolan Forest Huolto Oy:n nykytilanne

Kuvio 10: Futursoftista ei liitántää kirjanpitoon

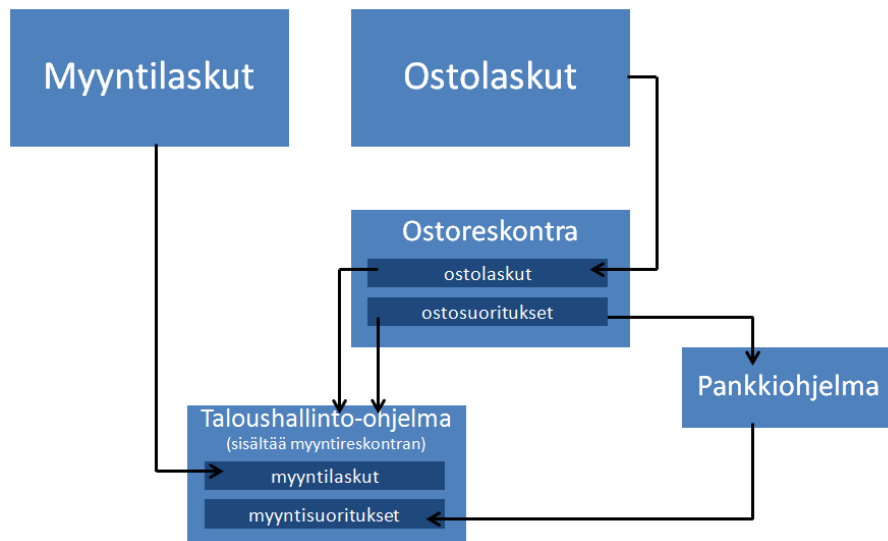
Kuviossa 10 esitetään tilanne, jossa toiminnanohjausjärjestelmään kuuluu myynti- sekä ostoreskontra. Tässä tapauksessa toiminnanohjausjärjestelmä ja taloushallinto-ohjelma eivät ole linkitettyjä toisiinsa. Tämä edustaa Forest Huollon taloushallinnon nykytilannetta.

Myyntilaskut luodaan Futursoftin KoneFuturilla ja ne siirtyvät automaattisesti reskontraan. Myyntisuoritukset haetaan Kultalinkki -pankkiohjelmalla ja kirjaukset tapahtuvat automaattisesti laskuille. Kirjanpitoa varten laaditaan kuukauden loputtua tosite, jossa on ilmoitettu kuukauden myynnit tileittäin. Suorituksista tehdään toinen tosite, jossa on yhtenä summana tulleet suoritukset.

Ostolaskut viedään KoneFuturin ostoreskontraan syöttämällä paperilaskujen tiedot ohjelmaan sekä vastaanottamalla Finvoice -muotoisia ostolaskuja pankkiohjelman kautta. Ostosuoritusaineisto tehdään KoneFuturin reskontrassa ja lähetetään eteenpäin pankkiohjelmalla.

Tapauksessa nro 1 ei ole mahdollisuutta minkäänlaiseen porautumiseen. Jos myynti- tai ostolaskuista halutaan tarkempia tietoja, ne täytyy etsiä erikseen KoneFuturin reskontraista.

4.4.2 Tapaus 2: Maestron tarjoama ratkaisu

Kuvio 11: Futursoftista myyntilaskukohtainen liitäntä kirjanpitoon

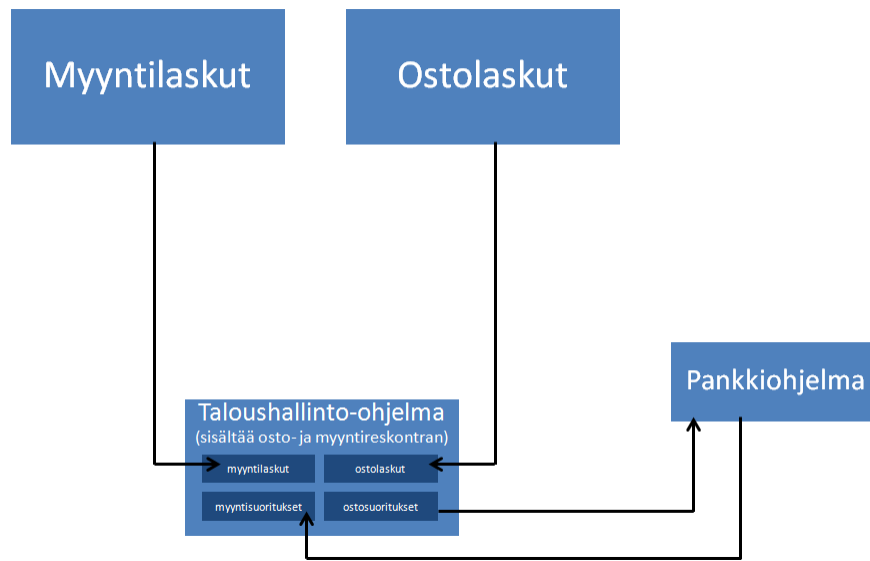
Kuviossa 11 esitetään tilanne, jossa KoneFuturista on myyntilaskukohtainen linkitys taloushallinto-ohjelmaan.

Tässä tapauksessa myyntilaskut tuotetaan KoneFuturissa kuten aiemminkin, mutta ne siirtyvät laskukohtaisesti taloushallinto-ohjelmaan. Pankista haetut myyntisuoritukset siirtyvät suoraan taloushallinto-ohjelmassa olevaan reskontraan. Tämän ratkaisu vaatisi uuden taloushallinto-ohjelman pankkiohjelmaan siirtymistä.

Maestrolla on tällä hetkellä mahdollisuus tarjota tällainen ratkaisu.

Tapaus nro 2 jättäisi kuitenkin ostolaskujen käsittelyn samaan tilaan, jossa se on nykyin. Ongelma olisi toisin sanoen vain puoliksi ratkaistu.

4.4.3 Tapaus 3: Maestron räätälöity ratkaisu

Kuvio 12: Futursoftista sekä myyntilasku- että ostolaskukohtainen liitäntä kirjanpitoon

Kuviossa 12 on esitetty kaikkein edistynein sekä toimivin ratkaisu linkitysten suhteen. Kaavion tilanteessa sekä myynti- että ostolaskut siirtyvät laskukohtaisesti KoneFuturista taloushallinto-ohjelmaan.

Tapaus nro 3 pienentäisi virhemarginaalia ja ylimääräistä työtä huomattavasti sekä antaisi selvää hyötyä taloushallinto-ohjelman käyttöön. Kaikki kirjanpitoaineisto löytyisi samasta taloushallinto-ohjelmasta, mikä antaisi mahdollisuuden yksityiskohtaiselle porautumiselle.

Maestro pystyy tarjoamaan tapauksen nro 2 lisäksi tapauksen nro 3 mukaisen ratkaisun räätälöitynä. Tähän asiaan viitataan otsikon 4.3.6. *Liitäntä KoneFuturiin* alla.

4.5 Johtopäätökset

Parhaiten Forest Huollon tarpeita vastaa tapauksessa nro 3 esitetty ratkaisu. Maestron tarjoamilla palveluilla ratkaisu olisi toteutettavissa. Koska Maestron tarjoamaa ohjelmaa voi laajentaa pala kerrallaan, Forest Huollon taloushallinto voisi aloittaa ohjelman käytön ensin kirjanpidolla ja myyntireskontralla. Tässä vaiheessa ostoreskontran voisi vielä pitää KoneFuturissa.

Forest Huolto tarvitsee kirjanpito-ohjelman lisäksi palkanlaskentaohjelman. Maestron ohjelmaperheestä löytyy myös palkanlaskentaohjelma, mihin Forest Huolto voi myöhemmin laajentaa. Taloushallinnon laatu ja nopeus parantuvat huomattavasti, kun kaikki tarvittavat toiminnot löytyvät samasta ohjelmistosta.

Lopputuloksena tutkimukselleni päädyin ehdottamaan Nastolan Forest Huolto Oy:lle Maestroa uudeksi kirjanpito-ohjelmaksi, joka toimii laajetessaan taloushallinto-ohjelmana. Yrityksen johto on ottanut ehdotukseni positiivisesti vastaan. Ohjelma otetaan käyttöön todennäköisesti vuoden 2013 loppupuolella.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön teoriaosuudessa esitellään kirjanpidon keskeisiä käsitteitä sekä työssä esiintyviä termejä ja konsepteja. Tekstissä esiintyy lainauksia kirjanpitolaista sekä alan kirjallisuudesta ja Internet-julkaisuista.

Kirjanpito on kaiken liiketoiminnan selkäranka. Se kertoo yrityksen kannattavuuden ja sieltä saatavaa tietoa voi jalostaa budjettien ja erilaisten laskelmien pohjaksi. Niistä saadaan elintärkeää tietoa yrityksen johdolle.

Tutkimusongelma oli käytössä olevan kirjanpito-ohjelman vanhentuminen. Tästä syystä lähdettiin tutkimaan mahdollisuutta uuden kirjanpito-ohjelman hankintaan. Näin päädyttiin tutkimuskysymykseen: ”Mikä on kustannustehokas ja toimiva kirjanpito-ohjelmatarjous Nastolan Forest Huolto Oy:lle johdon antamissa raameissa?”.

Kysymyksen vastaamiseen lähdettiin kartoittamalla kirjanpito-ohjelmatarjontaa johdon antamissa raameissa. Yrityksessä haluttiin säilyttää käytössä oleva toiminnanohjausjärjestelmä, KoneFutur. Tästä syystä ei voida hankkia uutta kokonaista taloushallinto-ohjelmaa, jossa olisi kaikki yrityksen taloustoiminnot yhden ohjelmiston alla.

Forest Huollon kirjanpitäjä ehdotti, että kirjanpito-ohjelma voisi olla pilvipalveluita hyödyntävä, sillä KoneFuturkin toimii pilvessä. Rajauksessa otettiin tämä huomioon, ja päädyttiin seitsemään lupaavaan ohjelmaehdokkaaseen. Ohjelmistotaloille lähetettiin tarjouspyyntöjä sekä pyydettiin lisätietoja ohjelmistoista. Kaikki ohjelmaehdokkaat esiteltiin joko paikan päällä tai etänä, minkä jälkeen osa ohjelmistoista karsittiin pois hinnan perusteella.

Ohjelmien liitännämahdollisuudet KoneFuturiin eivät projektin alkuvaiheessa olleet harkinnan alla, mutta syventymisen edetessä huomattiin, että liitännöistä olisi paljon hyötyä. Tätä asiaa tutkimalla selvisi, että vain yhdessä ohjelmaehdokkaassa, Maestrossa, on liitäntä KoneFuturiin. Loppujen lopuksi Maestronon päädyttiin, sillä liitännän tärkeys paljastui ratkaisevaksi tekijäksi valinnassa. Nastolan Forest Huolto Oy aikoo ottaa Maestron käyttöön tulevana ajankohtana.

Mikäli yrityksen tarpeet olisivat olleet erilaiset, olisi varmasti päädytty eri ratkaisuun kirjanpito-ohjelman suhteen. Koska perustana toimivat kuitenkin yrityksen asettamat raamit, tämän työn reliabiliteetti ja validiteetti perustuvat yrityksen tarpeiden täyttämisen onnistumiseen.

Mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita voisi olla esimerkiksi palkanlaskentaominaisuuden lisääminen Maestro-ohjelmistoon. Forest Huolto on uuden palkanlaskentaohjelman tarpeessa, joten järkevä ratkaisu olisi saada se saman ohjelmiston alle.

LÄHTEET

Kirjalähteet

Mäkinen, Lassi. 2003. Pienyrityksen tilinpäätös käytännössä. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Talentum Media Oy.

Mäkinen, Lassi. 2012. Yrityksen kassasuunnittelu. 1. painos. Helsinki: Saarijärven Offset Oy.

Mäkinen, Lassi; Vuorio, Britt. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Lindfors, Hannele. 2010. Kirjanpito käytännönläheisesti. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima.

Talentum Media Oy ja tekijät. 2005. Tietojärjestelmän hankinta Ohjelmistotoimittajan ja -ratkaisun valinta. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Internet-lähteet

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459. Saatavissa <http://www.finlex.fi>

<http://www.foresthuolto.fi>

<http://www.verkkokauppa.fi>

Mäkinen, Pasi. 2012. Kysy nämä, ennen kuin menet pilveen. Tietoviikko. [viitattu 11.10.2012]. Saatavissa: <file:///E:/4/opinn%C3%A4yte/ohje/index.php.htm#ch2142>

Virtanen, Aila. 2006. Kauppamiehen käytännöstä kansainväliseen kirjanpitoon. [viitattu 11.10.2012]. Saatavissa: http://lta.hse.fi/2007/1/lta_2007_01_d8.pdf

Talousteema, Lasmak Oy. 2004. Kirjanpitoaineistojen säilytysajat [viitattu 8.10.2012]. Saatavissa:

<http://www.lasmak.com/extnews/generalview/index.php?uid=35&group=1&page=3&site=Tietokate&table=AVAINTIETO>

Turun Tietoaika, Turun Tietoaika Oy. 2012. Pilvipalveluna vai paikallisesti asennettuna? [viitattu 23.10.2012] Saatavissa:

<http://www.tietoaika.fi/Default2.aspx?paakansioid=8&alakansioid=20>

Suomen Taloushallintoliitto ry. 2011. Kirjanpidon ABC eli mitä jokaisen pitäisi tietää kirjanpidosta [viitattu 5.10.2012].

Saatavissa: http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/

Opinnäytetyöt

Vaattovaara, Hanna. 2011. Kirjanpito-ohjelmiston muutos tilitoimistossa. Lahden ammattikorkeakoulu.

Suulliset lähteet

Takala, M. 2012. Ohjelmistoasiantuntija. FuturSoft Oy. Puhelinhaastattelu 23.10.2012.

Pesonen, J. Avainasiakaspäällikkö. Mediamastro Oy. Puhelinhaastattelu 16.10.2012.

Mäkinen, L. Päätoimittaja. Lasmak Oy. Sähköpostihaastattelu 8.10.2012.

Koistinen, A. 2012. Kirjanpitäjä. Nastolan Forest Huolto Oy. Haastattelu 2012.

Koponen, I. 2012. Toimitusjohtaja. Nastolan Forest Huolto Oy. Haastattelu 2012.